

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. III. Poßitne Deus amare creaturas propter seipsas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

V. Existimo itaque, Deum, dum omnia amat propter seipsum, estque ut a, id est, principium eorum productivum, ita & ω, hoc est, id ad quod tanquam ad ultimum omnia ordinat, & producit; existimo, inquam, ea non ordinari ad Deum tanquam media proprie ad finem, cum non possint hoc modo conducere ad bonitatem Dei, ut ostensum est, sed vult creaturas tanquam finem *cujus gratia* sibi ipsi tanquam fini *Cui*, quatenus scilicet ostensio bonitatis & communicatio sui per productionem creaturarum est bonum quoddam Deo honestum & conveniens; est enim quaedam liberalitas, & res Deo dignissima. Unde, si per medium, hoc & nihil aliud velint Auctores primæ sententiæ, rectè dicunt; nam finis *cujus gratia* solet lato modo vocari subinde medium, vel quia ulterius ordinatur ad finem *Cui*, vel quia illa omnia, de quibus est consultatio & electio libera, vocat Aristoteles & S. Thomas media; homines autem interdum consultant non de mediis solum, sed etiam de fine in materiis particularibus. Nec tantum medium utile amatur propter aliud, sed etiam finis *cujus gratia* ob finem *Cui*, non quidem ut utile illi, seu ad illius consecutionem conducens, sed ut bonum honestum ei vel jucundum, & hoc lato modo dici potest medium.

SECTIO TERTIA.

Positne Deus amare creaturas propter seipsas.

I. Nullus est amor in Deo, qui non sit realiter amor Dei. CERTUM in primis est, nullum esse amorem in Deo, qui realiter non sit amor Dei; cum, ut Disp. precedente, sect. 1. ostendimus, Deus necessarid amet seipsum, utpote qui est infinite perfectus, & primum objectum, ac perfectissimum divinæ voluntatis.

II. Deinde, sicut in creatis idem indivisibilis actus, tum bonus, tum malus, varias in se rationes complecti potest vel virtutis, vel vitii; ut idem actus peccati habere potest malitiam inobedientiæ, injuriæ, sacrilegii &c. & idem actus bonus honestatem obedientiæ, justitiæ, religionis, si fiat ad cultum Deo exhibendum &c. ita etiam nil vetat quo minus idem actus indivisibilis Dei, licet prout est actus necessarius, sit essentialiter amor Dei, possit tamen, ut liber est, ob varias honestates & motiva operari, & diversas rationes virtutum moralium fortiri, ut misericordiæ, justitiæ, &c. imò ut liber, potest esse simul actus justitiæ, aut alterius virtutis, si secundum terminationem, ex motivo justitiæ, aut illius virtutis procedat, & simul esse potest charitatis, cum Deus rem aliquam vult propter seipsum.

III. Quæstio itaque præsens est, utrum actus voluntatis divinæ, in quantum liber est, ita ex honestate, & motivo creato ferri in creaturam aliquam possit, ut non velit illam Deus propter seipsum, & consequenter actus ille secundum terminationem liberam, non sit actus charitatis, seu amoris Dei.

IV. Prima sententia est P. Suarez, disp. 24. Metaph. sect. 3. & hic, lib. 3. cap. 7. num. 3. quem sequitur P. Tannerus To. 3. disp. 2. q. 2. num. 17. P. Alarcon hic, tract. 3. disp. 2. cap. 3. & multi tenent ex recentioribus. Afferit itaque hæc sententia, Deum actu nullo in creaturas ferri nisi propter seipsum, seu eas ad se tanquam ad finem ultimum referendo. Divinam proinde bonitatem aiunt hi Auctores, esse

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

primam rationem ob quam Deus vult creaturas, quamvis earum etiam bonitatem, majorem vel minorem, in illarum volitione attendat, ut ordinatè procedat; omnem tamen semper bonitatem creatam non volendo nisi propter bonitatem suam.

Secunda è contrariò sententia affirmat, posse Deum amare creaturas propter seipsas: ita Vasq. 1. p. disp. 82. cap. 2. & disp. 84. cap. etiam secundo: Coninck de Charitate, disp. 21. num. 23. Herices, disp. 18. cap. 2. & alii, mihi quæ videatur probabilior.

Ratio est: nam velle bonum creaturæ rationali ut est illius bonum, est actus per se honestus & rationi consonus; ergo non est quo minus Deo possit competere, sicut alia objecta, quia honesta sunt & recta rationi conformia, in Deo reperiuntur, ut non mentiri, stare promissis, & id genus alia, quorum materiam certum est Deo convenire posse. Unde, licet simpliciter amet se Deus plus quam creaturas, quia amat se necessarid, à quo amore cessare nullo pacto potest, non tamen est necessarium ut amore libero se omni actu amet plus quam illas, & consequenter nec ut eas semper amet propter seipsum.

Dices, supra asseruisse nos, licet possit Deus cognoscere creaturas in seipsis, non tamen ita posse illas cognoscere, ut non simul cognoscat eas in seipso; ergo nec ita potest eas velle, quin velit etiam propter seipsum. Negatur tamen consequentia; intellectus enim non est potentia formaliter & intrinsecè libera, sicut voluntas: unde, posito objecto, videt illud necessarid omni modo quo visibile est, nec ullus est finis, cur non cognosceret objectum Deus omni modo quo cognosci potest. At verò voluntas, cum sit facultas formaliter libera, potest pro arbitrio, sicut omnino nihil velle ad extra, ita & velle ex hoc vel illo motivo; & hæc est perfectio propria illius. Nihilominus, amore necessarid Deus fertur semper in seipsum, omnisque ejus amor est realiter amor Dei, realiter scilicet cum eo identificatus: amore tamen libero amare creaturas potest, non eas omni actu referendo ad seipsum.

Hinc infero, à fortiori posse Deum velle liberè creaturas propter seipsas, si simul velit eas propter seipsum; sicque ex duplici motivo, vel totali, vel saltem partiali: si enim possit eas velle adæquatè propter seipsas, multò magis conjungendo amorem illum simul cum alio procedente ex motivo longè perfectiore, nempe excellentiæ & bonitate increatæ Dei.

Præterea, dicunt communiter Theologi cum S. Thoma, 2. 2. quæst. 23. Deum amare creaturas, saltem rationales, amore benevolentis; ergo vult ipsis bonum propter ipsas, seu quia est bonum illis; alioqui si solum velit illis bonum propter seipsum, jam non amore benevolentis illas prosequitur, sed concupiscentiæ.

Objicies primò: Deus est finis ultimus omnium creaturarum, utpote ad quem res omnes ordinantur; ergo amari ordinatè non possunt nisi propter Deum, seu eas ad Deum tanquam ad finem ultimum referendo. Contrà: ergo inordinatus est actus spei quo Deum hic in viâ amamus nobis. Contrà secundò: ergo nec proximum amare liceret nisi propter Deum; quod dici nullo modo debet. Respondetur itaque, ad hoc ut Deus sit ultimus finis, sufficere quòd omnia ad eum ex naturâ suâ, & intrinsecè ordinentur; unde & Deus de facto eas vult propter seipsum, & ad se cuncta per suam volitionem ordinat; hoc tamen non est simpliciter necessa-

V. Secunda è probabilior sententia docet, posse Deum amare creaturas propter seipsas.

VI. Velle bonum creaturæ rationali, ut bonum illius est, non est quid Deo indignum.

VII. Diversitas in modo procedendi inter intellectum & voluntatem.

VIII. Ex duplici motivo amare potest Deus creaturas.

IX. Deus amat creaturas rationales amore benevolentis.

X. Quòd Deus sit finis ultimus creaturarum, non impedit quòd minus sint illa amata, si propter seipsas.

Quid sit Deus esse finem ultimum creaturarum.

necessarium: cum enim habeant res creatæ suam sibi intrinsicam bonitatem, possunt à Deo prbpter illam in seipsis amari.

XI. Quod bonum omne creatum sit participatio bonitatis Divinae, non obstat, quin Deus amare creaturas possit propter seipsum.

Objiciunt secundo: creaturas esse participationes quasdam Dei, & bonum omne quod habent, à bonitate Divinâ veluti è fonte derivari: cum ergo Deus res creatas amet ut sunt participationes bonitatis Divinæ, amat eas propter seipsum. Respondetur: quantumcunque creaturæ sint participationes bonitatis divinæ; cum tamen hæc participatio sit ipsa entitas, bonumque rebus creatis intrinsicum, potest Deus illas propter hanc bonitatem præcisè diligere, cum in ea sit quædam amabilitas, & consequenter aptitudo ad terminandum amorem divinum; nihil enim in hoc incommodi, ut jam ostensum est.

XII. Virum Deum affectu benevolentia feratur erga creaturas irracionales.

Hæc de creaturis rationalibus: de irracionales enim, præter Suarez citatum, Pater Vasquez hic, disp. 84. c. 2. & alii negant posse Deum in eas ferri affectu benevolentia: aiunt enim res istas, ejusmodi amoris capaces non esse, nec nisi amore concupiscentiæ diligi posse, & in ordine ad racionales. Mihi tamen probabilius videtur, nihil obstare quo minus possit Deus erga creaturas etiam irracionales, affectum aliquem benevolentia habere, bonum nempe iis in suo genere volendo, esse scilicet, & conservari: ita Molina prima part. q. 20. art. 1. & alii.

XIII.

Ratio est: hic enim affectus, velle scilicet rebus, etiam irracionales, suum esse, est bonus, nihilque in se continet inordinati. Unde in sacra Scripturâ, Dei in has etiam creaturas beneficentia laudatur: beneficentia autem non esset, si merè amarentur propter aliud.

SECTIO QUARTA.

An ex parte rerum creaturarum dari possit causa Volitionis divinae.

I. Status quaestions proponitur.

VOLITIONES divinæ libera (de his enim solis in præsentem est sermo) supponunt sæpe res aliquas creatas existentes; volitio exempli gratia, puniendi, supponit peccatum; volitio remunerandi, meritum, & sic de cæteris. Quarimus itaque in præsentem, utrum, sicut in his & similibus inter objecta ipsa est realis subordinatio, ita ratione nostrâ sit quædam etiam subordinatio in actibus divinis, ita ut res una creata sit ratio cur Deus velit aliam.

II. Duplex sententia de causa volitionis divinae.

Divisos inter se de more video Auctores. P. Vasq. hic d. 82. c. 2. quem sequitur P. Alarcon 1. part. tract. 3. disp. 2. cap. 2. negat inter divinas volitiones esse ratione nostrâ istiusmodi subordinatorem, & rem unam ullo modo causam existere cur Deus velit aliam. Suarez verò hic, lib. 3. cap. 7. num. 12. Arubal 1. part. disp. 57. Tannerus hic, Disp. 2. quaest. 10. dub. 5. num. 8. Valentia hic, q. 19. punct. 5. Molina hic, quaest. 19. art. 5. P. Arriaga 1. part. Disput. 24. sect. 8. & alii, affirmant dari in volitionibus divinis istiusmodi subordinatorem.

III. Causa physica divina volitionis dari non potest, tamen potest illius causa moralis.

Conclusio: Quamvis volitio divina realiter ac physice causari nequeat, (quo sensu S. Thomas, & cum eo Theologi dicunt, voluntatis divinae non posse dari causam) verè tamen Deus rem unam creatam vult propter aliam, media, exempli gratia, propter finem, præmium propter merita, &c. sicque dari potest, non physica, sed moralis causa volitionis divinae.

Ratio est: Causa namque moralis est illa, quæ cognita movet ad aliud quidpiam illius intuitu volendum; sed hoc in actibus Dei liberis sæpenu-mero contingit; culpa enim cognita movet Deum ad puniendum, merita ad præmiandum, &c. Ergo datur divinæ volitionis causa moralis, & Deus unum vult propter aliud. Nec enim ex seipsis hoc habent merita & præmia, ut unum existat propter aliud, sed à Deo causâ intentionali intentionaliter seu intellectualiter operante, & ex unius cognitione, dare aliud statuere, ob bonitatem scilicet in re illâ prævisam, à qua movetur ejus voluntas ad præmium illius intuitu conferendum: hic autem est propriissimus conceptus causæ moralis.

IV. Obstat, voluntas dari causam moralem.

Deus, ut agens intellectuali, præmiat & puniat.

V. Res creata, non semper sunt pure in eia respectu divinæ voluntatis, sed interdum sunt

Media subinde movet ad aliam media eligenda.

Objicies primò: Res omnes creatæ, respectu voluntatis divinæ, sunt media, non finis: inter media autem unum non movet ad aliud. Ratio itaque adæquata movens Deum instar finis, est bonitas divina. Sed contra: jam enim ostendimus, Deum non omnia velle ut pure media, sed quædam ut finem cuius gratia; hujusmodi autem finis movere solet ut media quis eligat ad illius consecutionem. Deinde, ea quæ respectu finis alicujus remoti, sunt media, possunt ad alia media eligenda movere voluntatem: sic qui doctrinam desiderat, studium tanquam medium ad illius adeptionem eligit, ad studium melius perficiendum libros emittit, adit scholam, & id genus alia præstat, quæ inter se sunt fines & media, quamvis omnia tandem ad doctrinam tanquam ad finem remotum & ultimum referantur, & respectu illius ut media eligantur. Idem ergo hic dici potest de Deo.

VI. Non negat S. Thomas voluntas dari causam moralem.

Objicies secundo S. Thomam hic quaest. 19. a. 5. Ubi negat voluntatis divinæ dari causam, & in fine corporis sic habet: Vult ergo (Deus) hoc esse propter hoc; sed non propter hoc vult hoc. Respondetur, solum negare S. Thomam voluntatis divinæ dari causam physicam, seu divinam volitionem per influxum physicum causari ab objectis; nunquam autem negat causam moralem, seu rationem unde moveatur divina voluntas ad unum volendum propter aliud, pluviam exempli gratia, vel serenitatem ob piorum hominum preces: ubi ita intuitu harum precum habet Deus volitionem hic & nunc dandi pluviam, ut nisi illis visis, cumque moventibus, volitionem pluviz non habuisset: quod est, preces esse causam moralem voluntatis dandi pluviam. Quo sensu dixit S. Augustinus: Si Stephanus non orasset, Ecclesia Paulum non habuisset. Unde, 1. contra Gent. cap. 86. & 87. cum negasset dari causam divinæ voluntatis, ait nihilominus dari illius rationem. Et eodem modo intelligendus est S. Augustinus, dum negat divinæ voluntatis dari causam; solum enim negat causam propriam, seu physicam.

Concedit S. Thomas dari rationem divinæ voluntatis.

SECTIO QUINTA.

An in actibus divinis ordo aliquis reperiat.

VOLITIONES omnes divinas realiter inter se identificari certum est: nullus proinde hoc sensu, prioris & posterioris, in ipsis reperiri ordo potest. Hic ergo inquirimus, an saltem ratione nostrâ in volitionibus ac decretis divinis alia aliis priora aut posteriora cum fundamento censeri possint.

I. Status quaestions.

II. Negant Nominales stratum.

Prima sententia est Nominalium, signa omnis rationis in decretis ac volitionibus divinis negantur.